

DISPVATIO THEOLOGICA
CONTINENS

Decadem illustriorum the-
orematum de PECCATO,

Quam

Docente ac ducente Deo,

Sub Praesidio

Reverendi, Clarissimi & excellentissimi Viri

Dn: Cœlestini Myslentæ, S. S. Th:

Doct: ejusdemq; Prof: Publ: Ordinar: Ca-

thedral: Eccles: Past: Consist: Samb: Asses:

dignissimi, Præceptoris ac Promotoris sui

ut plurimum colendi,

Publicè examinandam proponit

JOHANNES HELLENIVS Oldenb: Frisius

Ad diem 11. Januarij, horis matutinis in Audito-
rio majori.

REGIOMONTI

Typis LAURENTII SEGBADII

M. DC. XXXVI.

264048

Admodum Rev. Clariss. Consultiss. & Excellentiss.

VIRIS,

Dn: Gotfrido Slütero, S. S. Theol: D. ac Ecclesiae, quæ apud Oldenburgenses colligitur, Pastori & Superintendenti, ut vigilantissimo, ita dignissimo.

Dn: Iohanni Tilingio, I. V. D. ac generosiss: Comitis Oldenburgici Consiliario dignissimo, Dn. avunculo suo charissimo.

Ut &

Reverendis, Clarissimis ac doctissimis viris,

Dn: M. Antonio Buschero } apud Oldenburgicos
Dn: Iohanni à Lindern, } verbi divini ministris fidelissimis.

Nec non

Spectatissimis omnig: integritatis genere præstantissimis VIRIS,

Dn: Ioachimo Löbel, Seniori, mercatori Ragnerensi, & ibidem Scabino judicij prudentissimo. } fautoribus
Dn: Ioachimo Löbel, Civiac mercatori Regiomontano florentissimo. } suis multum honorandis.

Dn: Nicolao zur Helle, Civiac mercatori Bremæ è primarijs, fratri suo percharo.

Dominis Mæcenatibus, patronis, promotoribus, cognatis, fratri & fautoribus observanter colendis.

Hæc studij Theologici primitias offert & consecrat

Johannes Hellenius

Auctor & Respondens.

DISPUTATIO THEORE- MATICA DE PECC- C A T O.

§. I.

MINIS institutio (ut monet Tullius I. officiorum) quæ à ratione de aliqua re suscipitur, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur. Quare & nos theoremata quædam de peccato examini publico subjecturi, definitionem peccati merito præmittimus.

§. 2.

Vulgò autè duplex definitio constituitur: Altera *ὀνομα-
τιώδης* vel nominalis: Altera *πραγματιώδης* vel realis. Illa definiti nomen; hæc naturam & essentiam declarat. Sed de definitione peccati nominali non adeò solliciti, hæc vice tantùm definitionem ejus realem damus. Illa totundè nobis proponitur, Johan: 3. 4. *ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία: peccatum est à lege deviatio.*

§. 3.

Definitur hic peccatum per *ἀνομίαν* seu legis deviationem, ubi observandum, quod illa lex, à qua peccatum deflectit, sit nihil aliud, nisi sola Dei voluntas. Sicut enim id omne & solum bonum est & dicitur, quod eum voluntate divina congruit: ita quicquid à voluntate divina recedit, peccatum est. Lex verò cùm *σύμβολον* vel signum sit voluntatis divinæ, sit hinc, ut istud normæ symbolum sumatur pro ipsa norma, idemque sit aberrare à lege, atquè discedere à voluntate divina. His ita breviter præmissis, ad theoremata ipsa properamus: sit igitur

THEOREMA PRIMUM.

Peccatum primum (primorum pu-
ta parentum) rectius increduli-
tas, quàm superbia fuisse
statuitur.

§. 1.

Peccatum in varias dividitur species. Aliud enim est primum, aliud à primo ortum. Ortum dividitur in originale & actuale. Actuale aut est directè in doctrinam legis, aut evangelij. Quod in doctrinam legis, aut regnans est, aut non regnans. Quod in doctrinam evangelij, aut est in filium hominis, aut in Spiritum Sanctum.

§. 2.

Verùm in proposito nostro theoremate agimus de peccato primo, primorum sc: parentum, quod generatim Apostolus inobedientiam nominat, Rom: 5. Illud *superbiam* fuisse statuit Bellarm: lib: 3. de statu peccati, c. 4, & 5. Sed si ordinem seductionis in Mose expressum oculis animi accuratè intueamur, *rectius incredulitas* inde colligitur.

§. 3.

Diabolus enim cum Evam in Paradiso alloquebatur, quærendo: cur Deus vetuerit illos vesci ex omnibus arboribus pomarij? Eva statim ad dubitationem & incredulitatem permota respondet: Vescimur fructibus arborum pomarij: tantùm Deus nobis interdixit eà arbore, quæ est in medio pomario, ne vesceremur

mur fructu ejus, neve eum attingeremus, ne FORTE moriamur, Gen: 3. v. 1, 2, & 3. Ubi nota, ne FORTE, inquit, moriamur. Unde dubitatio & incredulitas Evæ elucet, quia non credebat ex esu pomi certò secururam mortem.

§. 4

Post a. cùm serpens Evam videret dubitantem, pergit cum illa loqui, & id, quod Deus affirmaverat, & de quo mulier dubitaverat, ipse pernegat, dicens: *Nequaquam moriemini*, v. 4. Et ut mulieri eò faciliùs persuaderet, addit simul causam peritam à promissione singularis scientiæ. Novit enim, inquit, Deus, si comederitis de eo, tum oculos vobis apertum iri, atquè ita vos forè tanquam Deos, scientes boni atquè mali, v. 5. Atquè hæc secunda erat tentatio, nimirum ad superbiam, dum ex esu pomí divinam scientiam secururam Eva sperabat. Videmus itaquè ex hoc seductionis ordine, quòd præcesserit dubitatio vel incredulitas, & secuta fuerit elatio vel superbia.

THEOREMA SECUNDUM.

**Peccatum originis non est ens merè
privativum, sed magis po-
sitivum.**

§. I.

De peccato originis, ab origine hominis, qui immundo semine concipitur, Job: 14, v. 4. sic dicto, diu multumquè disceptatum est, sitne illud mera privatio imaginis divinæ, an verò præter illam privationem ali-

quid positivi includat? Pontificij & Calviniani prius
assumunt, atquè hanc labem congenitam nihil aliud
esse, quàm privationem bonitatis, primæquè tantùm
perfectionis carentiam notare asserunt. Bellarm: lib: 5.
de amiss: grat: & statu peccat: c. 15. Timplerus lib: 2.
Metaphys: c. 9. quæst: 17.

§. 2. Verùm nos Orthodoxi qui sumus, contrariam par-
tem tenemus, statuentes, peccatum originis non tan-
tùm esse *εξουθεν*, vel boni concessi amissionem, sed unà
εξουθεν, vel mali contrarij successione. Etenim hoc ipsũ
non modò originalem justiciam abstulit, sed præter *εξουθεν*
illam simul totam naturam, omnesquè ejus facul-
tates foedissimè depravatas reddit. Et quemadmodum
morbus corporis non modò est privatio sanitatis, sed
unà etiam positio pravæ dispositionis; pari modo hic
morbus animæ non modò est privatio integritatis, sed
unà etiam omnium virium inordinatio.

§. 3.

Et sanè hanc sententiam nostram quàm plurimis
possemus probare & confirmare argumentis, sed quia
illud ante hac ab alijs satis prolixè factum esse, videmus,
brevitatis causâ, illo labore hîc supersedebimus. Inte-
rim hoc unum adducere placet. Vulgatus canon logi-
cus habet: Causa & effectum toto genere non differunt.
Hinc ita argumentor: A quocunquè oriuntur effectus
positivi, illud ipsam quoquè est aliquid positivi. At-
qui à peccato originali, tanquam à causa oriuntur effe-
ctus positivi, nimirum peccata actualia. Ergo peccatum
originale est aliquid positivi. Major probatur allegato
canone logico. Minor autem per se firma est. Peccata
enim actualia esse actus & effectus positivos, & à pec-
cato

cato originis, tanquam immunda scaturigine promanare, nemo inficias ibit.

§. 4.

Coeterum hoc diligenter observandum est, peccatum non esse ens positivum propriè & in stricta significatione, pro ente Metaphysico sumptum, quod dicitur habere essentiam veram, realem, & à Deo productam: sed terminum istum usurpamus impropiè, & peccato appellationem entis positivi potissimum attribui-mus propter constantem adhaerentiam & profundam naturæ pervasionem. Nominatur enim malum adjacens & inhabitans, eò quia non transit, sed fixam in carne sedem habet, Rom: 7. v. 17. & 21.

THEOREMA TERTIUM.

Peccatum originale non est ipsa hominis substantia, sed vitiosa qualitas animæ hominis constantè inhærens.

§. 1.

Generalissima & prima divisio entis hæc est: Ens aut est substantia aut accidens. Unde tritum illud:

*Summus Aristoteles irruinando cacumina rerum,
In duo divisit, quicquid in orbe fuit.*

Nempe in substantiam & accidens. Jam verò supra audivimus, peccatum esse ens, & quidem positivum, (εν πλάτει loquendo) quæritur ergo porrò, sitne illud

Illud substantia, an verò accidens? Quæstionis hujus partem posteriorem pro affirmativa tenemus contra Manichæos & hodiernos Flacianos, qui malum hoc cum ipsa hominis substantia confundunt.

§. 2.

Licet enim spiritualement hanc lepram ita hominem invasisse & pervasisse fateamur, ut nihil boni amplius in carne habitet, Rom: 7. v. 18. nihilominus tamen ipsum τὸ εἶναι hominis, non esse τὸ εἶναι peccati, aut contrà; sed aliam hominis, quàm homo, & aliam peccati, ut peccatum est, esse & manere essentiam, arctè tenemus, accuratequè defendimus.

§. 3.

Primò. Certum est, quòd omnis substantia creata sit à Deo. Atqui peccatum non est creatum à Deo. Ergo peccatum non est substantia. Majorem probamus ex Deut: 32. v. 6. Deus est, qui fecit & creavit te. Item Apoc: 4. v. 11. Tu Domine creasti omnia, & alijs scripturæ dictis. Minor probatio ne non eger, nisi Deum peccati authorem manifestè constituere velimus. Sed Deus, cum sit summum bonum, & causa omnis boni, nullo modo causa peccati esse potest, ut docebitur theoremate sequenti.

§. 4.

Secundò. Filius Dei hanc ipsam nostram humanam naturam, non autem peccatum originale assumpsit: Per omnia enim nobis, fratribus suis similis factus est, excepto peccato, Heb: 2. v. 17. & 4. v. 15. Ex hoc dicto talem necesse syllogismum. Christus non assumpsit peccatum. Christus assumpsit naturam nostram. Ergo natura nostra non est ipsum peccatum.

§. 5.

Tertiò. In novissimo die carnis hujus nostræ, quam

circumferimus, substantia resurget ad vitam æternam. Peccatum non resurget ad vitam æternam. Ergo peccatum non est ipsa hominis substantia. Major probatur, quia eadem illa caro resurget, quæ cecidit, juxta illud Job: 19. v. 26. & 27. Hac cute nostrâ induemur, & his oculis Redemptorem videbimus. Minor etiam certa est, quoniam in vita æterna nihil immundum, nihil coinquinatum locum habebit.

§. 6.

Sed omissis alijs argumentis, quibus hoc probatum dari potest, simpliciter, categoricè & rotundè statuimus, peccatum originis non esse substantiam, sed accidens, & quidem qualitatem naturæ nostræ profundissimè & inseparabiliter inhærentem.

§. 7.

Et sanè non est accidens leviculum, sic ut naturam nostram reliquerit incorruptam (quemadmodum Victorinus Strigelius Synergista contra Flacium disputabat) sed omnem naturam nostram instar lepræ, ita invasit, & tam altè in ea radices egit, ut propterea totus homo corruptus, omnisq; ejus substantia turpissimè depravata sit, adeò ut ex se, suisquè viribus nîl nisi malum agat.

THEOREMA QUARTUM.

**Causa prima peccati, est diabolus,
secunda, perversa hominis
voluntas.**

§. 1.

Causas, si loquere propriè, peccatum habet nul-

las, nequè efficientem, nequè materiam, nequè formam, nequè finem. Efficientem non habet, quia causa efficiens, quæ est per se & propriè, non efficit quid toto genere à se distinctum, sed efficit ens, quod in se bonum est. Peccatum a. est boni carentia, quæ ad non ens tendit. Causa igitur unde peccatum proficiscitur, potiùs deficiens quàm efficiens denominanda est.

§. 2.

Materiam peccatum non habet, quia materia est pars essentialis rei. Peccatum a. cum ad ens Metaphysicum referri nequeat, nec essentiam à Deo productam habeat, per consequens nec materiam habere potest.

§. 3.

Formam non habet, quia forma est præcipua rei natura, sive dat esse rei, jam verò, quia peccato entis significatio propriè attribui nequit. Ergo rectè etiam forma ipsi denegatur.

§. 4.

Finem deniquè peccatum non habet, quia finis non est nisi bonus. Peccatum verò cum sit summum malum, nullatenus rationem boni habere potest. Et sic nulla, propriè loquendo, causa peccati erit.

§. 5.

Verùm, cum ἀνεπίβεια Philosophica in articulis fidei locum non semper inveniat, nihil impedit, quò minus ἐν πλάτῃ & sensu generaliori, peccato etiam causas quasdam assignemus. Primam itaque causam peccati Diabolum facimus, qui sponte sua se à Deo primùm avertit, & ab initio peccavit, 1. Joh: 3. v. 8. Secundam propriam hominis voluntatem esse dicimus, quæ fascinata præstigijs Diaboli, 2. Cor: 4. v. 4. præbet se ad omnes ipsius ductus obsequentem.

§. 6. Faciè

Facit itaque theorema nostrum contra Calvinianos, qui Deum benedictum & gloriosum peccati auctorem esse statuunt. Et licet nonnulli ex illis directè Deum peccati causam non pronuncient, indirectè tamen suis hypothefibus omnem mali culpam blasphemè in ipsum transferunt. Scribunt n. Deum arcanâ vi cooperari, & homines occulto quasi fune ad peccandum trahere. Et sic quidem distinguere volunt inter voluntatem Dei apertam & occultam, dicentes: Deum apertâ quidem voluntate malum vetare, occultâ tamen velle. Sed (horrendum auditu!) hoc ipso Deum deteriorem faciunt Diabolo. Nam certum est, quòd Diabolus Deo in omnibus sit cõtrarius, hinc, si Deus apertâ volûtate peccatû prohibet, occultâ v. amat, sequitur, ut Diabolus apertâ volûtate peccatû jubeat, occultâ verò aversetur. Atquè ita Diabolus Deo tantò melior est, quantò deterius est, bonum simulare, quàm malum. Blasphemia!

Sed Deus cum naturâ sit summè bonus, & fons omnis boni, omnem mali suspensionem ab ipso rectè removemus, causamq; peccati tum Diabolo, tum nobis ipsis adscribimus. Diabolo quidem, quia ad peccandum nos instigat, & mala suggerit: nobis autem, quia Diabolo non resistimus, sed ipsi sponte consentimus. Nam Diabolus mala quidem potest suggerere, sed voluntates nostras inflectere non potest.

THEOREMA QUINTUM.

Omnes homines, post lapsum Adæ, secundùm naturâ propagati, nascuntur cum peccato.

Materia in qua, seu subjectum peccati duplex est, aliud enim est *inhæſionis*; & aliud *prædicationis*.

Subjectum inhæſionis est *totus homo, & totum hominis*. Quando enim peccatum originis consideratur respectu individui, cui inhæret, tum pro objecto habet, non solum hominis corpus, neq; solam animam, sed corpus & animam simul, adeoq; totum hominem. Hinc totus dicitur immundus, Job: 14. v. 4. Et enim à planta pedis ad verticem usq; non est sanitas in nobis. Esa: 1. v. 6.

§. 2.

Subjectum prædicationis est omnis homo, & totam genus humanum. Scriptura n. universaliter loquitur, & omnes homines peccasse dicit. Rom: 5. v. 12. Quicquid enim natum est ex carne, caro est. Job: 15. v. 15. Hinc naturâ vocamur filij iræ, Eph. 2. v. 3.

§. 3.

Opponimus itaq; hoc theorema, primò, ijs Calvinianis, (non enim omnes ita statuunt) qui infantes fidelium ante susceptum baptismum fideles & sanctos habendos esse asserunt. Equidem non ignoramus, infantes Christianorum appellari sanctos I. Cor: 7. v. 14. verùm per illam sanctitatem non interna & spiritualis animæ puritas intelligenda est, sed Ecclesiastica tantùm dignitas, quâ fidelium liberi præ exteris & paganis sunt donati. Nimirum pertinet ad illos promissio fæderalis: Ero Deus tuus, & feminis tui post te, Gen: 17. v. 7. Ob quam promissionem Christianorum infantes ad sacramentum Baptismi admittuntur, infidelium verò liberi, quia illa promissio illos non attinet, ab Ecclesiæ bonis secluduntur, Ob hæc igitur privilegia

gia Christianorum infantes sancti appellantur. Qui v. inde ad sanctitatem internam & spiritualem argumentantur, adeoq; infantes fidelium sine peccatis nasci contendunt, illi agunt contra expressam literam scripturæ, quæ infantes peccatorum sordibus pollutos esse pronunciat. Nam I. Christus Joh: 3. v. 5. inquit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei. Unde sic infero: Quicumq; opus habent lavacro regenerationis, illi in peccatis nascuntur. Atqui infantes opus habent lavacro regenerationis, Ergo.

§. 4

I I. Ad Rom: 5. v. 12. dicitur, quod mors in omnes homines transferit. Unde porro sic argumentor: Quicumquè morti sunt obnoxij, illi peccatorum sordibus sunt polluti. Atqui infantes morti sunt obnoxij Ergo. Major est firma, quia mors peccati stipendium est. Rom: 6. v. ult: Minorem verò ipsa experientia probat.

§. 5.

Deinde opponimus quoq; hoc theorema Pontificijs, qui *virginem Mariam*, matrem Domini non esse in peccatis conceptam & natam asserunt. Ita Bellarm: lib: 4. de amiss: grat: c. 15, 16. & lib: 2. de Monachis c. 39. pronunciat, singulari Dei privilegio, beatam virginem Mariam ab omni omnino peccato fuisse immunem. Sed, ut alia argumenta consultò prætereamus, quibus evincitur virginem Mariam fuisse peccatricem, tantum scripturæ universalitatem Pontificijs opponimus, quæ omnes homines sub peccato concludit & neminem excludit.

§. 6.

Coeterum, quemadmodum theorema nostrum
omnes

omnes omninò homines, qui secundùm communem naturam cursum nascuntur, sub peccato concludit; ita Christum, Salvatorem nostrum ab omni peccato merito excludit. Nam ille non ex pollutis, sed castis & purissimis Mariæ sanguinibus, obumbratione Spiritûs sancti conceptus est, juxta illud:

*Non ex virili semine, Verbum Dei factum est caro,
Sed mystico spiramine, Fructusq; ventris floruit.*

Similis n. nobis Christus factus est in omnibus, excepto peccato, Heb: 4. v. 15. Unde τὸ ἄριστον dicitur, Luc: 1. v. 35. Et ἄριστον ἄριστον, Dan: 9. v. 24.

Præter hunc verò cùm scriptura nullum alium hominem excipiat, ab universalitate ista temerè discedere non debemus,

THEOREMA SEXTUM.
**Peccatum originis non imitatione
& exemplo, sed propagatione
carnali traducitur.**

§. 1.

Pelagius in ea fuit sententia, peccatum originis non propagatione carnali, sed imitatione & exemplo in nos transire. Cui adstipulatur Joh: Calvinus, qui etiam peccatum originale naturaliter propagari à parentibus in liberos negat. Nam in Comment: in Gen cap: 3. ex professo hoc argumentum tractat: Neq; opus est, inquit, confugere ad vetus illud quorundam figmentum, quòd animæ ex traduce orientur. Neq; n. naturaliter ex Adæ progenie corruptionem traxerunt posterì, sed id potiùs ex Dei ordinatione pendet.

§. 2. Duo

§. 2.

Duo hic proponit Calvinus, primò negat propaga-
tionem animæ, deinde propagationem peccati. Pri-
mum quod attinet, pleriq; omnes Calviniani, & cum
illis Pontificij negant, animam hominis, (cùm illa
primaria peccati originalis sedes sit) uti corpus à pa-
rentibus propagari, sed immediatè à Deo creari, &
corpori jam in utero matris formato infundi affirmant.
Timpler: lib: 4. Metaph: c. 5. quæst: 7. Bell: lib: 4. de
amîs: grat: & stat: pecc: cap: II.

§. 3.

Verùm nos Orthodoxi, licèt de origine animæ,
præsertim tacente scripturâ, nihil certi temerè affirme-
mus; tamen, quia ostendi non potest, quomodo ani-
ma peccato inficiatur, si ejus creatio statuatur, senten-
tiam adversariorum de animarum infusione impro-
babilem esse dicimus, & contrà animam à parentibus
propagari asserimus.

§. 4.

Testatur enim scriptura sacra, totum hominem
generare totum hominem, juxta divinam illam bene-
dictionē: Crescite & multiplicamini, Gen: I. v. 28. Quæ
verba nō tantùm ad unâ hōinis partē, eaq; ignobiliorē,
corp⁹ sc: adstringi debēt, sed òninò etiã de altera hōinis
parte, eaq; nobiliori, videlicet anima, intelligi debēt.

§. 5.

Sic Adam dicitur Sethum generasse ad imaginem
suam, Gen: 5. v. 3. Quæ imago potissimùm consiste-
bat in conformitate animæ. Ergo Seth non solùm cor-
pus, verùm etiam animam ab Adamo traxit. Quare a-
nimam propagari nemo negabit.

§. 6.

Deinde propagationem peccati originalis quod at-
tinet,

tinet, contra Pelagianos, Calvinianos & Pontificios statuimus, illud carnali generatione in nos transire. Dicitur n. Adam filium generasse ad imaginem suam, Gen: 5. v. 3. Quæ imago consistit non tantum in animæ ac corporis conformitate, sed ipsius etiam naturæ corruptione & peccato, sicut imago Dei, ad quam Adamus creatus est, consistebat in naturæ integritate & sanctitate. Oppositorum enim opposita est ratio. Hinc igitur manifestum evadit, peccatum Adami in Sethum, omnesq; ejus posteros, qui ad imaginem Adami generantur, transire. Quale enim est propagans & traducens, tale etiam est propagatum & traductum. Nimirum cattuliluporum non referunt ingenium ovium, & é Squilla non nascitur rosa.

THEOREMA SEPTIMUM.
**Infantes Christianorum, qui morte
prævêti sacri baptismatis fôte
non abluuntur, propterea
propter peccatum origi-
nis non damnantur.**

§. 1.

Omnes homines, qui in universo terrarum orbe degunt, in duas dispescuntur classes, quarum una fideles sive christianos, altera infideles sive paganos continet. Hinc infantum alios à parentibus fidelibus, alios ab infidelibus nasci sequitur. Quæritur igitur, an infantes Christianorum, (de ijs enim qui extra Christianæ Ecclesiæ pomeria nati, nostrum non est judicare, sed cū Apostolo Paulo eos Dei judicio commendatos volumus,

lumus, 1. Cor. v. 13.) qui sine sancti baptismatis sacramento de hoc seculo transeunt, propter peccatum originis, è regno cœlorum excludantur. ?

§. 2.

Pontificij universaliter omnes infantes, ut incircumcisos, sic non baptizatos æternæ mortis poenâ damnandos esse statuunt. Bellarm: lib: 6. de A, G. c. 2. Nos verò contrariam sententiam arripimus, & infantes Christianorum, qui in casu necessitatis, sine baptismo decedunt, propterea non damnamus.

§. 3.

Equidem fatemur, ordinarium medium fidei & justificationis esse baptismum, juxta dictum: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non introibit in regnum cœlorum Joh: 3. v. 5. Interim tamen sciendum est, quòd Deus non semper alligatus sit ad causas secundas, sed extraordinariâ immediatâ actione fidem (sine qua nemo Deo placere potest, Heb: 11. v. 16.) in non baptizatis infantibus (qui antè nativitatem publicis & privatis Christianorum precibus Deo commendantur) accendere, & per hanc salutem ijs conferre possit.

§. 4.

Sic Luc: 1. v. 12. legimus de Joh: Baptista, quòd Deus illum adhuc in utero matris Spiritu sancto impleverit, eumquè fide donaverit. Quid igitur impediet, quò minus eandem alijs Christianorum liberis, à Baptismo ob necessitatis casum exclusis conferat, & sic ob meritum Christi, fide apprehensum, peccatum originale remittat, eosquè æternum salvet.

§. 5.

Manifestum insuper exemplum pro confirmatione sententiae nostræ habemus in filiolo Davidis ex Bathsaba suscepto. De eo legimus, quòd septimo die, & sic ante circumcisionem sit mortuus, 2. Sam: 12. v. 18. Et nihilominus dicit Rex David v. 23. Ego vadam ad eum, ille verò non revertetur ad me. Jam verò Davidem ad beatos in cœlo, & non ad damnatos in inferno abire voluisse, certum est. Quare & Davidis filium, licèt incircumcisum in cœleste gaudium susceptum esse, inde evincitur.

§. 6 Sicut autem circumcisio se habebat ad infantes Judæorum; sic baptismus se habet ad infantes Christiano-

rum. Utrobiquè enim par est ratio & necessitas, vi præcepti & comminationis divinæ. Circumcisionis quidem Gea: 17. v. 14. Maseulus, cujus præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo. Baptismi a. Joh: 3. v. 5. Nisi quis renatus fuerit, ex aqua & Spiritu, non introibit in regnum cœlorum. Hinc igitur sic infero: Si incircumcisi Judæorum infantes, non obstante istâ comminatione fuerunt salvati, tum utiq; non baptizati Christianorum infantes etiam salvari poterunt. At verum est prius. Ergo & posterius.

THEOREMA OCTAVUM.

Peccatum tam actuale, quàm originale in Baptismo adimitur.

§. 1. Species, in quas dividitur peccatum, primariæ sunt, quòd aliud sit originale, aliud actuale. Utrumq; adimitur in baptismo Augustinus sentit, cum ait: Regenerante Spiritu, non solum originalium, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum, cap: regeneranti: dist: 4. de consecrat: Et rectè. Sanguis enim Jesu Christi, Filij Dei, mundat nos ab omni peccato, 1. Joh: 1. v. 7. Et Christus est propitiatio pro peccatis nostris, nec pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi, Joh: 2. v. 2. Hinc ita argumentor: Quodcumquè peccatum est in mundo, illud sanguine Christi deletur. Peccatum tam actuale, quàm originale est in mundo. Ergo utrumquè sanguine Christi deletur.

§. 2. Cœterum hoc diligenter hinc monendum venit, nos non statuere, quòd peccatum tum originale, tum actuale in baptismo tollatur *ἐσθδωρε*, ut planè non sit, sed tantum quoad ad reatum, ne scilicet renatis obfit, aut ad damnationem ipsius imputetur. Manet enim radix sive causa peccatorum, prava nimirum concupiscentia, quâ homines accensi ad varia peccatorum genera rursus quotidie inflammantur, quoad tandem hanc mortalitatis massam deponant. Atquè hinc fit, ut non impediante regeneratione nonnunquam nobis pœna justo Dei judicio infligatur, eò quòd eam nostris meritis rursus in nos provocemus, à qua per lavacrum regenerationis eramus liberati.

THEOREMA NONUM.

Omne peccatum suâ naturâ est mortale, & nullum veniale.

§. 1. Pontificij (quod & olim Pharisei affirmabant) quædam peccata tam levia & nullius ponderis esse statuunt, ut per se, & propter exilitatem suam veniam mereantur, adeoque reatum mortis nequaquam superinducere queant. Bellarm: lib: 1. de amiss: grat: cap: 4. & sequent: Nos autem contrâ asserimus: Nullum peccatum, etiam minimum in se esse veniale, aut veniâ dignum: sed omnia ex natura sua esse mortalia, hominesquæ æternæ mortis reum facere, nisi merito Christi expientur.

§. 2. Probamus & confirmamus hanc assertionem nostram ex dicto Matth: 5. v. 19. Quisquis solverit unum ex mandatis hisce minimis, minimus vocabitur in regno Dei, Ἐλάχιστος αὐτὴν vel minimus in regno cælorum hic pro nullo ponitur, quemadmodum illud explicat Lutherus in margine, ubi ait: Kleines heissen/ das ist/ Nichts sein vno verworfen werden. Quod si ergo transgressio minimorum quoquæ præceptorum excludit à regno Dei, utiq; nullum peccatum suâ naturâ veniale, sed minutissima etiam mortalia esse rectè concluditur.

§. 3. Et licet aliquando peccatum quoddam veniale dicatur, tum illud non consideratur, ut est in sua natura, sed ita denominatur ab eventu, quatenus nimirum propter Christi meritum credentibus remittitur, nec ad condemnationem imputatur. Atq; sic, quod suâ naturâ mortale est, renatis ex gratiâ Dei dum condonatur, fit veniale, juxta illud, Rom: 8. v. 1. Nulla est condemnatio in his, qui sunt in Christo Jesu.

THEOREMA DECIMUM.

Peccatum in Spiritum sanctum est irremissibile.

§. 1. Communis Theologorum regula est: opera Trinitatis ad extra sunt communia: & quicquid dicitur de persona una, idem quoquæ dici debet de persona altera. Hinc quæstio oritur, an dari possit peccatum, quod tantum sit in Spiritum sanctum, & non unâ in Patrem & Fi-

lium? Ad quem *ἕνωσιν* respondemus, quod omnino ordo sit servandus inter personas Trinitatis. Hæ enim non tantum inter se distinguuntur proprietatibus hypostaticis (personabilibus) sed etiam ab externis proprietaribus beneficiorum & præcipuorum operum erga creaturas. Sic Patris est creatio: Filij redemptio: Spiritus sancti sanctificatio, illuminatio & regeneratio. Licet enim ad opus creationis, redemptionis & sanctificationis omnes tres personæ concurrant, non tamen de omnibus ex æquo istud prædicatur, sed duntaxat de una quæ potissimum opere isto sese manifesta vit.

§. 2. Pari modo, licet omne peccatum totam lædat Trinitatem, attramen quoddam κατ' ἐξοχήν in Spiritum sanctum fertur, idque ratione proprii officij & operationis Spiritus sancti, nimirum illuminationis, cujus proprium in cordibus hominū effectus est. Qui igitur gratiam Spiritus sancti abiciunt, illiusquæ operationi scienter, volenter & pertinaciter resistunt, specialiter in Spiritum sanctum peccare dicuntur.

§. 3. Dicitur autem hoc peccatum irremissibile, non ratione magnitudinis, quasi gratiam Dei & meriti Christi dignitatem superet, (gratia enim exuperat peccatum, Rom: 5. v. 20. & Christus est propitiatio pro peccatis totius mundi, 1. Joh: 2. v. 25.) sed ratione personæ committentis, & contemptus mediatorum, quæ ad salutis acquisitionem necessariò requiruntur.

§. 4. Nam is propriè peccatum in Spiritum sanctum committere dicitur, qui agnitam, & in conscientia sua approbatam veritatem Evangelicam destinato consilio, nullâ infirmitate factâ, ex mera malitia abnegat, & ad extremum usq; halitum impugnat, adeoq; Christum ejusq; meritum contemnit, blasphematur & pedibus quasi conculcat.

§. 5. Hoc modo qui delinquit, omnia salutis media excutit, & per consequens remissionem peccatorum amplius sperare non audeat. Extra Christum enim nulla est salus. Et, ut loquitur Apostolus, impossibile est, eos, qui semel sunt illuminati, & gustaverunt etiam donum cœlestis, & participes facti sunt Spiritus sancti, & gustaverunt bonum

Dei verbum, virtutesquæ venturi sæculi, & pro-

lapse sunt, rursus renovari ad poenitentiam

am Heb: 6. v. 4, 5, 6.

